

Előfizetési feltételek
 helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:
 Egész évre 12 kor.
 Fél évre 6 kor.
 Negyedévre 3 kor.
 Egyes szám ára 16 fillér.

Hirdetések díja:
 □ centiméterenként 6 fill. Kereskedők és gyárosok külön árkedvezményben részesülnek.

Nyilt tér sora 40 fillér.

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

AZ ALSÓFEHÉRVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Szerkesztőség
 68
Kiadóhivatal:
Földes Ede
 könyvkerekedése
 Beth'én-utca 2. sz. alatt,
 hova úgy a lap szellemi részét illető közlemények, mint az előfizetések és hirdetések bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szervekedjünk.

A magyar politikai élet, az obstrukció jóvoltából, a feje tetejére van állítva. Az ex-lex minden vonalon szedi áldozatát. Bizonytalanság, kétely, izgalom tartja fogva az emberek lelket. Lesz-e kibontakozás és milyen és mikor? Mindenekre, ki tudna ma feleletet adni?

Bizonyos, hogy az ország szenved. Szenvedése kettős: belső és kívülről ható. Hol van az orvos s mely orvossággal tud majd segíteni?

Az kétséget nem szenvedhet, hogy az orvos az országgyűlési szabadalvú párt kell hogy legyen. Az orvosságot pedig keresse és találja meg ő maga a törvényhozás másik faktorával, a Felső felkent személyével egyetértőleg.

Tudjuk, látjuk, hogy keresi is, mely hazafiai gondolat, aggodó és reménykedő érülettel.

A kibontakozás nagy drámája pár hét óta megkezdődött. Az előjáró részen már túl vagyunk s talán rövid idő múltán várhatjuk a forduló pontot. Mindenki egyetert abban, hogy állami létünk ekkora válság előtt a kiegyezés óta nem állott s hogy akkora súly felelősség ország sorsát vezérlő pártra 1867. óta nem nehezedett, mint most az országgyűlési szabadalvú pártira a kibontakozás eszközlésében.

Am ebben az Európaszerte figyelmet keltő válságban szavának kell lennie magának az ország szabadalvú választó-polgárságának is!

Bármilyen forduló pont áll be a nemzet sanyaló helyzetében, az országgyűlési szabadalvú párt fogja viselni a felelősség nyomását terhet, de viszont ennek elhordozására erőt, irányítást, buzdítást kell merítenie megbízók erkölcsi és gondolatvilágából, mint Antelusknak a föld érintéséből.

A napirenden levő, nagy hullámokat vetett politikai kérdésekhez kezdenek hozzájárulni a vármegyék szabadalvú választó-kerületei s bár az utasítás imperatív hangja nélkül, de a megbízott és megbízók közti viszony bensőségének erejével szállanak taborba a küzdők felfogásának irányítására, támogatására és az ország közvéleményének feltáráására.

Debreczen város szabadalvú választói kezdtek a jó példát, eddig nem sokan követték; Alsófehér vármegye szabadalvú polgársága siessen, hogy az első közt legyen szervekedésével s komolyan megfontolt véleménynyilvánításával.

Megvallom, nyugtalanul vártam már eddig is vármegyénk szabadalvú pártjának nyilatkozatát az országos kérdések megítélésében, mert hazareszünk eme nagy és szép múlttal bíró, vezető szerepre hivatott vármegyéjének hagyományaihoz teljességgel nem illik a néma gyermek szerepehez hasonló eljárás, akkor, mikor a magyar nemzet kínos válság közt vergődik. Szervekedjünk!

Alsófehér vármegye egész területére kiterjedő hatáskörrel 1875-ben, mikor a Tisza-fele közjogi ellenek fuzionált a régi Deák-párttal, szervekedett volt az akkor létesült kormányrendszert támogató vármegyei párt, ha jól emlékszem „Alsó-Fehér vármegyei szabadalvú párt“ elnevezése alatt. Az akkor szervekedett párt azonban azóta, nyilván mert szükségét nem érezte, ritkán hallatott magáról: híveit gyűlésekbe nem hívta, nem buzdítgatott, nem lelkesített.

Mulasztas volt-e a párt ügyeivel való nem törődés, a párt híveinek magukra hagyása s így a párt teljes elernyedése: megítélés tárgya lehet, de ez alkalommal nem vitatom.

Most azonban, mikor állami életünk eddig nem látott válságba sodrólott s országunk élete a jövőre is a legsivárabb képet mutatja: szervezni kell újra és pedig sűrűn Alsófehér vármegye szabadalvú pártját, mind központilag, mind választó-kerületek szerint, hadd emelje fel szavát, mondja ki ítéletét s tájékoztassa véleményéről, vágyairól, óhajításairól, úgy megbízott képviselőit, mint az ország közvéleményét.

Szervezni kell sűrűn, vármegyénk szabadalvú pártját, tömöríteni híveit, hogy országunk, nemzetünk életében a közelgő nagy fordulat és annak lehető követ-

kezményei találjanak együtt, találjanak szervezeten.

Szervekedjünk szabadalvú párti mandatoriusaink irányítására, támogatására és a salus reipublicae önzetlen szolgálatára.

Ha a szabadalvú párt e vármegyében fenn akar maradni; ha e vármegye régi dícsőséges hagyományai szellemében óhajt működni; ha részt kíván továbbra is az ország jól felfogott érdekeinek munkálásából: akkor szervekedjék sűrűn, hogy szolgálhassa legjobb belátása szerint, függetlenül a magyar nemzet érdekeit.

Szervekedjünk! Vármegyénk múltjához, hagyományaihoz, emlékeihez híven. Vegyük kezünkbe ismét, ujult erővel a magyar érdekek, a nemzeties szabadalvú irány magasra emelt zászlóját s előre törő tradícióink erős alapján állva, mondjuk ki nyíltan, emelt fővel véleményünket, vágyainkat, óhajításainkat.

Tömörüljenek sűrűn, a régi szabadalvú és a fuzionált nemzeti párt hívei, mert periculum est in mora.
 Szilágyi Farkas.

SZEMLE.

Vilmos, a németek genialis és hatalmas császára vasárnap óta Magyarországon van, mint Frigyes főherceg vendége. A bellyei öserdőkben vadász szarvasokra s miután híre jött, hogy néhány olasz anarchista is erre vette útját, a vadászat területén örködő csendőrség számát kétszázal felemelték.

Királyunk ő Felsége Galiciába utazott, hol nagy-szerű hadgyakorlaton veszen részt. Onnan visszajöve Vilmos császárt fogadja, 21-én pedig Budapesten lesz, hogy a politikai válság megoldása felett intézkedjék.

A politikában látszólag szelcsend van, pedig a pártok resen állanak további akcióra. Ha a hírlapok alaposan vannak értesülve, az országos szabadalvú párt valahára megtartja nagy értekezletét s megállapítja a válság megszüntetése érdekében programját, amire a függetlenségiek váltig nógatják. Ez a nógatás, tudva azt előre, hogy biztosan nem fog a függetlenségi párt-program elfogadásával végződni, törtenhetik abból a cselből is, hogy valahára legyen bizonyos alap, mely megállapodásra és megoldásra vezessen; de lehet az a cselje is, hogy a szabadalvú párt megoszolják.

Érdekes két erdőlyrészi függetlenségi párti képviselő nyilatkozata is, melyet a „Magyar Szó“-hoz intéztek s melyet alább közlünk; de megjegyezzük, hogy már Olay Lajos és Mezőssy Béla is tettek hasonló nyilatkozatot s a vége az lett, hogy nézeteiket alárendelték a „Jakobinusok“ túlzó véleményének.

Nyilatkozat.

E lap (M. Szó) vasárnapi számában megjelent és csekély személyenmel foglalkozó közleményre, kerem alábbi megjegyzéseknek helyet adni:

Gróf Apponyi házelnöknel szombaton a képviselőházban tett látogatásunknak semmiféle különleges jelentősége nem volt és nem is lehetett; az egy folyosói vitatkozás befejezése volt, melyen általunk a pártközi konferenciára tett megjegyzéseken kívül másról szó sem volt; annál kevésbé leszerelésről, vagy engedelyekről. Bizonyára egyikünknek sem jutott eszébe, hogy e látogatás oly felre magyarázásra adjon okot, teljesen alaptalanul kapcsolja össze tehát a cikkyelíró e látogatást a „Pesti Hírlap“-ban megjelent s általunk tett kijelentésekkel.

Ezekre vonatkozólag pedig ismételve kijelentem, hogy a magyar vezényszórol lemondani egyáltalában nem akarok, mert meg lesz az, mihielyt a szükséges előfeltételei megvannak. Első sorban tehát a tisztképzés teendő magyarrá az egész vonalon, tanintézetek és ösztöndíjak létesítésével, a magyar tisztok visszahelyezése, a jelvény-kérdés megoldása, a büntető eljárás megalkotása, a magyar nemzeti állam jogainak tekintetbevételével; továbbá az ugynevezett nemzeti követelményeket nem képező belpolitikai alkotások garanciakkal bitosított kilátásba helyezése megadják az irányt a kibontakozáshoz. Természetesen, a megoldásnál az a felfogás, hogy a nyelv-kérdés felségjog, helyet nem foglalhat.

Jól tudom, hogy nem a legnépszerűbb álláspont ez, és a parlamenti vesztegetési botrány óta ennek hangoztatása ominózus is, de hazafias meggyőződés, hogy a vegletek hangoztatásával az adott helyzetben nem járunk el helyesen, s a sajtó sem tesz jó szolgálatot a nemzeti ügynek, ha minden utat elzárni igyekszik, mely a megoldás fele vezet. Hiszem, hogy véleményemmel nem állok egyedül.

Marosvásárhely, szept. hó 14-én.

Sebess Dénes,
 orsz. képviselő.

Sebess nyilatkozatához mindenben hozzájárulok.

Bedőházi.

Színészet városunkban.

Szombaton, f. hó 12-én Palotay társulata Casanova nagy operettet adta elő.

Nem vagyunk túlságig prude homme-ok, a kaviárból olykor egy késhegynyi kellemes, de képzeljük el, hogy bevágtunk belőle egy leveses tányérral, csoda-e, ha elrontja gyomrunkat, vagy csömöit kapunk. Így jártunk szombaton s valóban nem tudjuk, min csodálkozunk inkább, azon-e, hogy akadt színésznőink közt donna, a ki, ha megvilágított lepedő mögött is, merejében levetkőzött a nyilvánosság előtt, vagy a rendezőségnek azon a tapintatlauságán, hogy a darabot nem ismerő közönség-rész tájékozására a színpadra valami figyelmeztetést nem nyomatott. De, mintha ilyes darabok előadási engedélyezésenél, a rendezőségnek is volna valamilyen kötelessége!

Azok a szülők pedig, a kik az iskolai rend ellenére osztályvezetői engedély nélkül is elvitték gyermekeiket arra az előadásra, okuljanak a szombat estéből! Győződjenek meg arról, hogy az iskolai rend nem az ók jogkörükbe vágó, szerintük illetektelen beleavatkozás, hanem az ók nevelői intézkedéseik mulasztásait igyekszik pótolni. S ha az iskolák nevelő munkáját ók maguk így nehezítik meg, ne is tegyék ám az iskolákat felelőssé erkölcsi nevelés tekintetében, mert ez az eljárás, egyhen fejezve ki, lelkiismeretlenség.

Maga a darab a hírhedt kalandor emlékiratainak egyes erősebb fejezetét kelti életre, akkora realismussal s olyan fejezeteit, hogy a hölgy-közönség vagy elfedte arcát, vagy elfordult a színpadtól, sőt hisszük, volt a ki az ocsmany ketértelműségek hallatára be is szerette volna dugni füleit. A darab ötletes, helyütt bájos zeneje egyszer-egyszer feledtette a szöveget.

A szereplők játékát ezuttal nem bíráljuk, csupán annyit jelzünk, hogy Berczik Margit ezen az estén mutatkozott be igazán hangjával is, mely kellemes, iskolázott, olykor erős effectust idéz elő.

13-án két előadást tartottak. Deitán, keves közönség előtt Gál József Peleskei nótáriusa került színi-re. A közönség diakokból állott. Kevesen voltak ezek is, minnek hatása kölcsönösön megátzott a szereplőkön s diakokon egyaránt. Azok kedvetlenül, sok kihagyással játsztak, oldalba lökdösték nyílt színen egymást, ha nem ment az előadás, ezek hangosan tettek meg találó s nem hízegő megjegyzéseiket az előadásra s mintha egy két fütty is hangzott volna.

Kalmár es Hajnal komolyabban fogták most is pályájukat, Madas Pista pedig kis szerepében gyakran keltett jóízű derűtséget.

Estve Lukács Sándor eredeti népszínművét „Az asszony verve jó“ címűt mutattak be színészeink. Az előnk menetű, újabb, nem igen termékeny népszínmű irodalmunkban kiváló darab aipaszmeje: a férfiaság megnyilatkozása a maga durva alakjában is hatásos a női nemre s a felrebillent családi egysulyt helyre állítja.

A társulat úgy latszik ebben a műfajban erős, mert eddig ez volt legsikerültebb esteje. Csaknem telt házat is kapott. Szalkai a felesége nyelvelésével szemben bölcs állápontra helyezkedett parasztot, Gömöri Vilma a készülő asszonyi uralom csodjét helyes felfogással jól hozta színi-re. Gáspár Anna kedves volt a szerelmében közvetlen paraszt lányka szerepében. Zsófi szerepét erős temperalmentumával, csengő és érzéssel előadott dalaival a társulat primadonnája (talán Tordainé)

játszta. Itt-ott drámai véna is csillámlott ki belőle. Kedves karakterisztikus két alak volt a menyecskeére áhító Dudás és Bogár, azt Madas játszta alakító erővel, ebben Hajnal jeleskedett, bár kissé túlozta a jellemző vonásokat.

Balogh Árpádról, a ki Sárkány Pista alakját hozta színre s Palotay igazgatóról, ki Szilaj Ferke kis szerepét elegáns izléssel játszta, elismeréssel emlékezünk meg, Ács Józsefet épen dicsérünk kell, „Gönczi Palkó”-ban kiváló alakítást láttunk tőle.

A kisebb szerepekben a többiek is közreműködtek az est sikerére.

14-én, hétfőn egy kétfelvonalos vígjátéknak előadási kísérletét Uzoni Benő és Király Béla művészi hangversenye fogta keretbe. Képnél értékebb keret! A keretről külön lesz szó, a „Kölcsönkért feleség” előadását a bukástól Balogh mentette meg. A tengerészkapitány szerepét úgy játszotta, a hogy kell. Egyéniségéhez ilyen szerepek valók. Beillett volna játéka bárhová. Madas egyáltalán nem tudta szerepét; bemutatta, hogy lehet tücsköt-bogarat összebeszélni a színpadon, hogy az valamennyire beilljek s ne ríjon nagyon ki az egészből.

A kiváló bohózat, mely hivatott színészek előadásában kiváló hatású, nálunk csak alig okozott itt-ott derűtséget.

A „Három pár cipő” tapasztalatban dús, de szellemben és érdekességben rendkívül szegény története ment szerdán este. Nem is annyira ment, mint czammogott; A szerep nem tudása, a díszletek silánysága, a szinte bosszantás számba vehető túlzás mind csak találozást tettek e darabot az eddigi repertoírhoz. Az igazgató méltányolhatná a sugó igyekezetét, ki sokszor sokkal hangosabban declamált, mint a tulajdonképeni előadó. Miért nem cseréltet helyet?

Madas (Flink cipőszemester) túlozott és sületlenül viczelt. Berczik Margit (Léni) ügyesen játszott s énekelt. A többi, apró-cseprő szerepekben sincs haladás.

Vegyes hírek.

— **Előfizetőinket tisztelettel kérjük, hogy előfizetéseiket megújítva bennünket továbbra is támogatni szíveskedjenek.**

Munkatársainkat, különösen vidéki levelezőinket pedig arra kérjük, hogy vidékéről szóló közérdekű hírekkel és közleményekkel minél gyakrabban keressék fel szerkesztőségünket.

— **Dr. Hosszu László,** lugosi püspök, f. hó 14-én városunkban járt, hogy bucsulatogatást tegyen azoknak, kikkel a vármegyei ügyekben való élénk részvétele alkalmával a bizottságokban érintkezett. Folyó hó 20-án lesz az ünnepélyes felszentelése Balászfalván, s ez után Lugosra távozik, hol f. hó 27-én igátják be stallumába. A kellemes modoru és nagy tehetőségű főpapot mindenfelől szíves üdvözlés és jókívánság kíséri új otthonába, melyhez mi is egész szívvel hozzájárulunk.

— **Fogarasi Albert,** a Bethlen-kollégium tudós tanára, a napokban töltötte be tanári működésének huszonötödik évfordulóját. Tanártársai ez alkalommal szíves melegséggel üdvözölték.

— **Szabó Sámuel,** a kolozsvári ev. ref. kollégium nyug. tanára, kinek kiterjedt rokonsága és ismeretsége van városunkban, — mint részvétellel értesülünk — súlyos beteg fekszik kolozsvári lakásán. A derék és munkás ferfiut a napokban agyszélhűdés érte s összeroskadt. Azóta egy kissé magához tért, hozzátartozóit megismeri, a beszéd azonban nagyon nehezeze esik. Az orvosok reménylik, hogy a gondos ápolás, melyben családja a beteget részesíti, állapotában javulást fog előidézni.

— **Tanárváltozások.** Kisgyörgy János, a Bethlen-kollégium egyik helyettes tanára, ki két éven nagy buzgósággal és szép sikerrel tanította a mennyiségtant, a mármaroszigeti ref. főgimnáziumhoz rendes tanárrá nevezetvén ki, a hét folyamán új állomás helyére távozik. Kinevezetéséhez szívesen gratulálunk. Helyét Dénes Ferencz fogja elfoglalni, ki már két éven át sikeresen működött a kollégiumban. — Az iskolai elöljáróság a német helyettes-tanári tanszakra Gresler Gyula tanárjelöltet alkalmazta, tornatanárrá Székely János volt h. tanárt választotta. Az ifjú tanárokat szép pályájukon üdvözljük s működésükhöz sok sikert kívánunk.

— **Székely művészeink** hétfőn este s kedden d. u. magas nívón álló élvezetet szereztek városunk műértő közönsége egy kis részének. Uzoni Benő tilinkó művész Király Béla, ref. pap, hegedű-művészzel „A kölcsönkért feleség” cz. darab felvonás közeiben s kedden d. u. a koll. dísztermében tartották meg hangversenyüket. Király Béla remek hegedűjén, nem élet-hivatásos hegedűművésztől szokatlan precizitással, finom intonálással játszott. Uzoni Benő pedig kis tilinkója csodásan szólott. Elképzelhetetlen az a hangvált-

tozat, az a művészi duplahangsor, a mit kis 6 lyuku 8 fillér értékű pipjától kicsalt. Csodáljuk, hogy a közönség kevésbé látogatja a magas művészi értékű hangversenyt mint egy rossz czirkuszt s viszont elismerjük a diák ifjuság lelkes érdeklődését a művészek iránt.

— **Az önfeláldozás hőse.** Végzetes és megdöbbentő szerencsétlenség lett a vége annak a tüzesetnek, mely a Winkler-czég általános ismert lelkiismeretesége és gondossága dacára, a szomorú véletlennel sajnalatos kapcsolata folytán f. hó 11-én kiűtött s melyről a múlt számunkban hírt adtunk. Asztalos Jenő, az az ifju segéd, ki a tűz első hírére az üzletből a raktárba rohant, s a meggyuladt szeszes hordót a raktárból, hol több könnyen gyuló anyag volt elhelyezve, az udvarra hengerítette, a ki tehát a hordóhoz, mikor szétrobbant, legközelebb állott: mentési kísérletének áldozata lett. Azokba a súlyos sebekbe, melyeket az égő szesztől egész testén kapott, f. hó 12-én este behalt. Temetése f. hó 14-én d. u. 4 órakor folyt le az egész város részvete mellett. A kereskedők bezárták üzlethelyiségeiket és testületileg kivonultak szerencsétlen társuk végtisztességére. A Bethlen-kollégium ifjuságának önképzőkörök koszorút vitt „A hős ifjunak”, és gyászba öltözve mely meghatottságban kíserte nyugó helyére. Szem alig maradt szárazon, mikor a pap megindító beszédjét, mikor a képezdei énekkar s a tűzoltói zenekar szomorú melódiáit hallottuk; mikor láttuk a közös gyászban egyesülő két családnak fájdalomtól megtört tagjait. A gyászoló családok mélygyúke adott ki szomorú jelentést.

— **Tropikus hőség** uralkodik szeptember elseje óta. Azoknak a viharoknak, melyek a tőlünk nyugoti vidékeken dúltak, mi még a szelebből sem kaptunk. Állandóan nyugodt, meleg és száraz időjárásunk van eső nélkül. A hőmérő árnyékban 35°C-ig, napon 50°C-ig emelkedik. Azok a bizonyos öreg emberek, kiknek emlékeztük pedig messze visszanyulnak a múltakba, sem emlékeznek ilyen szeptemberre. Pedig ez a hónap különben is derült, meleg napokat szokott hozni erdélyi hazánk részünkre.

— **Kirándulás.** A Bethlen-kollégium serdültebb növendékjei f. hó valamelyik vasárnapján, a tanárkar vezetése alatt, a tordai hasadéka tesznek kirándulást, mely egy természeti szépségeinél fogva, mind földtani és történelmi szempontból egyaránt érdekes. Csak elismeréssel szólhatunk a tanárkar ezen irányú működéséről, mely — igaz — fáradságos, de az ifjuságra nézve sokképpen tanulságos is.

— **A holdvilág és a város.** A színházlátogató közönség a városi tanács intézkedését kéri az iránt, hogy leljen érintkezésbe a holdvilág uralkodó asszonyával Lunával. Kérje meg, hogy már 10 órakor rendezel fel az ég boltozatának olyan magaslatára sapadt fényű tányerját, hogy a színházból hazavonuló közönség a Bethlen-utczában földötétségben ne legyen kegytelen haza felé botorkázni. A kérést az támogatja, hogy a hold jóval a színházi előadás után 11 és 12 órakor kel föl.

— **Magyar zászló Bukarestben.** Özvegy Kovrig Tivadarné, gáldtői földbirtokos pompás magyar lobogót ajándékozott a Bukaresti Szent István Egyesület daloskörének, hogy e zászló idegenbe szakadt véreinket megtartsa a hazának. A daloskör szeptember 20-án nagy-szabású ünnepet rendez, a melyen résztvesz az egész bukaresti magyar kolónia. Az ünnepre Kovrig Tivadarné is elmegy, a kit az egyesület nagy díszszel fog üdvözölni. A zászlóanyai tisztre polányi Polányi Zoltánné vállalkozott. A zászló fölvatása délelőtt lesz, utána díszbéd következik, este pedig hazafias ének- és zene-számokból hangversenyt rendeznek.

— **Az Ö. T. Egylet javára** pótlólag még felülfizetni szívesek voltak: Benedek Gábor 5, Grünfeld Dávid 4, Osztián Viktor 10, Reubold Olivér 10, N. N. 2 koronát. Fogadják öszinte köszönetünket: Ö. T. E. parancsnoksága.

— **Övintézkedések.** Naponkint olvassuk, hogy a bealott száraz időjárás és vigyázatlanság miatt szerte az országban tüzesetek pusztítanak. Felhívjuk városunk lakosságát, hogy a legnagyobb körültekintéssel és pontossággal teljesítse azon elővigyázati intézkedéseket, melyeket a hatóság előír. A hatóságot pedig felkérjük, hogy gyulekony anyagokkal teli raktárak felett fokozott figyelemmel tartson ellenőrző vizsgálatot.

— **Nyilvános nyugtázás.** A marosujvári ev. ref. egyház templom alapja javára, mint az augusztus 15-én tartott néjri mulatság egyik védnöke, gróf Bethlen József és neje gróf Nemes Zsuzsika ömeltóságai 20 (Husz) koronát adományoztak. Fogadják nagybecsű adományukért halás köszönetemet. A műkedvelő társulat szintén ezen czelra 40 (Negyven) koronát szavazott meg és fizetett ki. Tehát nemesak valódi művelőzetet nyújtott a közönségnek a „Tarka színpad” által, hanem Isten szent ügyét is szolgálja; adományával felsegítvén fejlődő egyházunkat. Fogadják e nemes tettükért mind az elnökség, mind a fáradságot nem ismerő, ritka szakértelemmel felruházott Bernhárd Árnold számvizsgáló

— rendező ur köszönetemet. Marosujvár 1903. szept. 14-én. Jancsó Lajos, ev. ref. lelkész, esperes.

— **A magyar iparért.** A magyar miniszter-tanács 1901-ben kimondotta, hogy a hatóságok és hivatalok csak olyan vállalatokkal szerződhetnek ipari szükségleteik megszerzésére, a melyek hazai portékát szállítanak. Erre a határozatra támaszkodva Wlassics Gyula kultuszminiszter most rendeletet bocsátott ki, a melyben szigorúan megköveteli a maga hatáskörébe tartozó hivataloktól, hogy magyar árut vásároljanak. Rendeletben megmondja a miniszter, hogy ez újabb intézkedésre az ad okot, „hogy a hatóságok részéről nem fordítatik elég gond arra, hogy a lehetőségig hazai iparcikknek szereztessenek be”. Pedig szükséges az ellenőrzés, „mert — folytatja a miniszter — a vállalatokban megvan a hajlandóság, hogy külföldi árut magyar czéger alatt szállítsanak”.

— **Táncztanfolyam.** Herlitska Nándor táncztanító, f. hó 16-án új táncztanfolyamot nyitott töviszceai új táncztermében. Tandij rendes tagnak: 10 korona; pártoló tagnak: 6 korona.

— **Köszönetnyilvánítás.** Szeretett Jenőnk elhunyt alkalmából halás köszönetet mondunk a megboldogultnak atyai jóindulatú főnöke ifj. Winkler Jánosnak, ki a végtisztesség megadását résztvevő szível oly impozáns módon teljesített szíves volt, s ezzel felzaklatott sajtó szívünk fájdalmára enyhületet szerezni közreműködött. — A melyen sujtott Asztalos-család.

Mindazon jó barátainknak és ismerőseinknek, ugy szintén a Bethlen-főiskola ifjusági körének, az önkéntes tűzoltó-egyesületnek, a megboldogult testületileg megjelent kartársainak, kik szeretett Jenőnk szerencsétlen elhunyt alkalmából szíves részvétükkel, illetőleg a temetésen való tényleges közreműködésükkel mérhetetlen nagy fájdalmukat enyhíteni iparkodtak, ezúton fejezzük ki leghálásabb köszönetünket. — A gyászoló Asztalos család. Ifj. Winkler János.

Közgazdaság.

Mi az a salétromtrágya?

A chilisalétrom azon műtrágyák egyike, mely csak az újabb időkben kezd nálunk ismertté lenni, s csak a legújabbban kezdik trágyázási czelokra használni. Alig van 60 éve, hogy az európai piaczon megjelent: az első szállítmányok 1830—31-ben érkeztek Angliába és Franciaországba, a midőn a kemikusok és gazdák értékét csakhamar felismerték s azóta Európa salétrom fogyasztása napról-napra fokozódik.

A salétrom-exportnak centruma az iguui kikötő, a hol az éjszaki szélesség 19—21 foka között jóformán kimeríthetetlen salétrom telepek fekszenek. A nyers salétromsavas natrium, melyet „caliche”-nak neveznek, Pruban Chilében és Bliviában 1—5 méter vastag rétegekben, határtalan területeken található. Egyedül a Tarapata bányászata 120000 hektár területet foglal el. A kalis egy keverék, mely salétromsavas natrium, tengeri, só, agyag és más szennyező anyagokból áll és salétrom tartalma 10—65% között ingadozik, melyet a sónak és salétromnak különböző fokú oldhatósága révén választanak el egymástól, a mi oly tökéletesen sikerül, hogy a forgalomban levő chilisalétrom 92—96% tiszta natrium salétromot tartalmaz, s ebben körülbelül 16% tiszta nitrogént. S nagyon fontos is, hogy a salétrom minél tisztább legyen, mert a tisztátalan salétrom natrium percloratot tartalmaz, melyből aránylag kis mennyiség is mérgezőleg hat a növényzetre.

Az 1830-as években alig hoztak be Európába 1000 tonna salétromot, míg ma meghaladja a behozatal az 1.000000 tonnát is. Legtöbb salétromot fogyaszt Németország, azután Franciaország, Belgium, Anglia, s Ausztria-Magyarország csak egy negyvened annyit mint Németország. Németország óriási répa termelése miatt, s azért fogyaszt évente több, mint 400000 tonnát, mert talajai meglehetősen ki vannak merülve, de azután nagy termésátlagait ezen nagy salétrom fogyasztásnak is köszönheti. Ausztria-Magyarországnak eddig nem volt valami nagy szüksége e műtrágyára, mert talajai jó erőben voltak. A hiányos trágyázás miatt mutatkozó talajerő hanyatlás azonban mindinkább szükségessé teszi a salétrom használatát s bizonyos az, hogy minél nagyobb mennyiségű salétromot fog használni, annál nagyobbra fognak termésátlagai emelkedni. A salétrom kiváltképen tavaszi trágya, mert ilyenkor legjobb a vetéseket salétromozni, ha a vegetáció már megindult. Miután ugyanis a salétromot könnyen kimossa az eső, azt nem czélszerű sokkal hamarabb kiszórni, mint a hogy a növények azt fel is vehetik. A gabona-féléknél különösen a bokrosodáskor s a mikor a gabona szárbá megy czélszerű a salétromot kiszórni. A használandó mennyiség a talaj erejétől függ s magyar holdanként

50—100 kgot tehet ki, mely nem egyszerre, hanem két ízben szórándó ki, mely czéliből a salétromot homokkal vagy finom földdel kell keverni. A kapás növények: burgonya, répa 100—150 kgot is kaphat, a szőlő pedig 200—250 kgot is. Ne feledjük azonban, hogy a salétrom csak az esetben fog kedvező hatást kifejteni, ha a talaj káliban és foszforban bővelkedik, vagy ezekkel mesterséges uton ellátott. Ha ezen feltétel megadatott s az időjárás is kedvező, akkor 100 kg. salétrom után a következő termésteobletre számíthatunk: gabonafele 4—6, burgonya 30—35, répa 50—55, csalamádé 40—50, szőlő 4000—6000 kg.

Az agyagos földeken a chilsalétrom nedvszívó képességénél fogva a nedvességet hosszabb ideig vissza tartja; a könnyű homokos talajon felni lehet a salétromnak a talajból való kimosásától, miért is czelszerű lesz azt több adagra osztva kiszórni.

A salétromos zsákok tele szívódnak salétrommal s néha egy kg. salétrom is beléjük van száradva; nem szabad őket különösen nyirkos állapotban összerakni, mert megfűledvén, megmelegednek s néha önmaguktól ki is gyuladnak. Ha a zsákokat vízben kimosatjuk, öntsük ezen mosadék vizet a trágyatelepre s ne engedjük, hogy az állatok igyanak belőle, mert az állatokra ezen folyadék igen mérgező hatása lehet.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráruhágyár részvénytársaság
Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráruhágyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

Pályázat.

Segédkönyvelői állás évi 1800 korona díjazással betöltendő. Megkivántatik, hogy a pályázó ép, egészséges, kereskedelmi akadémiát végzett, valamely pénzügyintézetnél már gyakorlati ismereteket szerzett legyen, ki németül s különösen románul tudjon.

Egyelőre próba évre vétetik fel. Pályázati határidő: f. évi október 20.

Nagyenyedi Kisegítő
Takarékpénztár Részvénytársaság
igazgatósága.

304 1—3

Sz. 5541—1903. tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A nagyenyedi kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Müller Mihály ügyvéd által képviselt Alsófehér vármegye árvapénztára végrehajtatonak Krisztea Iliszte és Krisztea Juon végrehajtást szenvedők elleni 400 korona róke s jár. iránti végrehajtási ügyében a felelyedi 72 sz. tjköben foglalt A + 1, 5, 7—9, 11, 12, 14, 15, r. sz. 102, 103, 846, 1006, 1094, 1129, 1572, 1481, 1636, 1637, 1674 hr. sz. alatti ingatlanok összesen 750 kor. becsárban árverést elrendelte, és hogy a fenn megjelölt ingatlanok az 1903 évi szeptember hó 23-ik napján d. a. 3 órakor Felelyedi községhezánál megtartandó nyilvános árverésen a kikiáltási áron alól is el fognak adni.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsértékének 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi november 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóságtól.
Nagyenyeden, 1903. augusztus hó 6-án.

305 1—1

Weiner,
kir. aljárásbíró.

Hirdetéseket!

felvesz a kiadóhivatal:

Földes Ede könyvkereskedése Bethlen-utca 2.

Nem lesz több ilyen ritka alkalom az életben, hogy csak 2 forint 96 krajczárért a következő pompás árugyűjtemény megszerezhető:

12 darab csak 2 frt 96 kr.

1 nikkel horgony-rem.-zsebóra, pontosan jár, 3 évi jótállással; 1 valódi goldin vagy nikkel páncél-lánc; 3 drb valódi goldin gyűrű legújabb fazon, simill b. állatokkal; 2 legfin goldin nyakpendítő; 2 valódi goldin udivatú fülönfüggő; 1 tok a horgony-órához; 1 párisi módszerű goldin mellű; 1 goldin vagy nikkel függőleg a láncához. — Nem tetsző kicseréltetik, vagy a pénz visszatérítetik, tehát rizikó kizárva. Más hasonló hirdetés utánzat.

Mindezen pompás ékszer a horgony-rem. órával együtt csak 2 frt 96 krba kerül.

Kapható készpénzfizetés v. utánvét mellett

KAPELLNER & HOLZER

óra- és aranyeműk en gros gyári raktárában

Krakau, Dietelsgasse 68. (Oesterreich)

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

70 39—52

VAJNA MIKLÓS

SZÉKELYHIDY JÁNOS utóda

uri és női divatáruháza Nagyenyeden.

Van szerencsém a nagyrabecsült vevőközönség szives tudomására juttatni, hogy bevásárlási utamon oly gyáraknál sikerült nagyobb mennyiségű árut beszereznem, melyeknek gyártmányai mindenütt a legnagyobb kedveltségnek és keresletnek örvendenek. Az idei őszi és téli divat hölgyeknek

angol és francia cybeline és Homespoin szövetek

sottis selymek, francia mosó bársonyok, flanelek és barchettek.

Különös figyelembe ajánlom egyes costum ruha szöveiteimet, valamint Blouz selyem és mosó bársonyokat. Együttal bátorkodom a nagyrabecsült vevőközönség szives figyelmét felhívni, hogy az árak minden árucikkénél 10—15%-kal emelkedett, különösen **vászonná**, mindazonáltal még október hó 1-ig az ár marad mint volt.

Enyedi vászon frt 4.90, 5.30, 5.60. Margit vászon frt 7.25.

Pelikán és Gyukits férfi kalap gyárosok valamint a világhírű pécsi kesztyű gyár kizárólagos raktára.

A nagyenyedi harisnyagyár egyedüli képviselője.

Melyek után magamat továbbra is becses pártfogásukba ajánlom illő tisztelettel

VAJNA MIKLÓS

111 *—*

FOGAK

szájpadlás nélkül és anélkül, hogy a gyökerek eltávolítottatnának 3 koronától. Az általam készített és **Párizsban első díjat nyert** fogsorokat mindenki azonnal megszokja, beszédzavarokat nem okoz és kitűnően rág vele. Régi fogsorok átalakítottak.

Videkiek 12 óra alatt kielégíttetnek.

Fogorvosi intézet:

BUDAPEST,

VII., Erzsébet-körút 50. szám I. em.

Royal-szállóval szemben.

Fogorvos:

LÖFLER EMIL.

Foghuzás érzéstelenítve.

Tartós plombák.

Rendel: d. e. 10—12 és d. u. 3—7-ig

Fogtechnikai vezető:

GROSSMANN S.

a párisi fogorvosi akadémia kiállításán a keresztel díszített aranyéremmel kitüntetve. Fogad reggel 8-tól este 8-ig.

Vasár- és ünnepnapokon is.

Mérsekelt árak. Részletfizetésre is. 224 27—30

Számos elismerés és bizalom nyilatkozat

igazolja azt, hogy

TÁNGEL JÓZSEF

női, férfi és gyermek divatáru üzletében
NAGYENYEDEN

a legszolidabb szabott árak mellett

csakis mindig

a legjobb minőségű árak lesznek kiszolgálva.

NAGYENYEDI KÖNYVNYOMDA ÉS PAPIRÁRUGYÁR RÉSZV. TÁRS.

NAGYENYED.

KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZET.
PORKAPSZALAGYÁR.
DOBOZÁRUGYÁR.

Mindenemü DOBOZÁRUT (CARTONNAGE) u. m. közönséges és hajlított dobozokat stb.

Egyes szerzők, szakírók, írók és gyárosok részére készülő és készülőben levő műveik és tárgyaik előállítására olcsó áron szállít.

Készít: műveket, folyóiratokat, hírlapokat, körleveleket, képesárjegyeket, levélpapírokat, falragaszokat, meghívókat, mindennemű kereskedelmi nyomtatványokat, könyvnyomdai és könyvnyomdai kivitelben továbbá postacsomag és üveg ezüstkéket, peséjegyeket, rajjelzőket, porkapszulákat, papírcsokkakat, kötézőpapírokat és mindennemű gyógyszerész nyomtatványokat könyv- és könyvnyomdai vagy dombornyomásban szép és olcsó kivitelben.

VÖRÖSMARTY-ALBUM

ingyen.

A Pesti Náló, amely eddigéig az Ember tragédiáját, Arany János balladait Zichy Mihály illusztrációival Katona József Bánk bán-ját, a Himfy-Albumot, a Költők albumát, tavaly a remek kivitelű Zichy-Albumot, stb. adta olvasóinak a könyvpiacra általános feltűnést keltő kiállításban, az idén eddigi kiadványainkat felülmúló fényűző és pompával, a Vörösmarty Mihály-Albumot fogja olvasóinak karácsonyi ajándékkul adni.

A Vörösmarty-Album, a Zichy-Albumnál is díszesebb kiállításban nagy kvartálakban fog megjelenni. Magában foglalja a költő élettrajját. Csongor és Tündét, Vörösmarty-nak a kedves drámai költeményét, a Szózatot, Vén cigányt, Szép Ilonkát és Vörösmarty-nak legkiválóbb költői alkotásait, kiváló művészek eredeti festményeivel és rajzaival, 20 műmellékletben és számos szövegbe nyomott képpel és illusztrációval.

val. — A valóban remek kivitelű műpuknak egy része gyönyörű színyomású lesz, amilyen eddig alig jelent meg magyar disztribúcióban. A Vörösmarty-Albumot megszerezhetik mindazok, akik a Pesti Nálóra, amely a legregibb, legfőbb és egyike a legelterjedtebb politikai napilapoknak, egyévre előfizet.

A kik most lépnek az előfizetők sorába és akár lávonta is, de állandóan legalább egy évig előfizetők maradnak, szintén megkapják a Vörösmarty-Albumot Minden felreértés elkerülése végett megjegyezzük, hogy akik a Zichy-Albumot az 1903. évi előfizetés alapján tehát 1903. évi ajándékkul kapták, azok a Vörösmarty-Albumot csak úgy kapják, ha újra egész évre előfizetnek.

A Pesti Náló előfizetési ára: Egész évre 28 kor.; félévre 14 kor.; negyed évre 7 kor.; egy hóra 2 kor. 40 fillér. Szerkesztősége és kiadóhivatala: Budapest, VI. Andrassy-ut 27. szám alatt van.

MAGYAR KERESKEDELMI IRODA

(tulajdonos: BOTH DEZSŐ.)

Ez az öt mindennemű üzletek gyárak ipartelepek földbirtokok, házak eladását és vétését úgy Budapestben, mint bárhol Magyarországon, valamint kölcsonöket földbirtokra, házakra és személyhitelt váltóokra.

Megbízható szolid vállalat.

Iroda: Budapest, VI., Vörösmarty-utca 25a.

Törlesztéses kölcsön

igénybevételével szabadítsa meg magát a súlyos természetű kölcsonöktől. Ez oknál fogva jóakarólag ajánljuk, hogy a jelenlegi gabonákkal arányban álló **olesó** s e helyi viszonyok figyelembevételével megállapított **érték** ^{3/4}-éig engedélyezni szokott kölcsonnyerés céljából a birtokaira vonatkozó telekkönyvi kivonatait és kataszteri birtokivonatait hozzánk sürgősen beküldje. Ez esetben kölcsonöt **rövid időn belül** szabadon választható időtartamra szavaztatjuk meg, úgy mint: 10 évtől 70 évi időtartamra 4—5%-os félévenkénti törlesztésre, melyben már a tőke és kamat törlesztés bent foglaltatik.

A kölcsonök előzetes félévi felmondás után visszafizethetők, de az intézet részéről fel nem mondhatók.

Levélre válasz bélyeg melléklendő.

225 97-30

Az Orsz. Gazd. Munkás- és Cselédszövetkezeti Társulat ajánlja jó indulatba. Ismeretese ezt az intézményt a népi körökben. Biztosítsa Cselédszövetkezeti segély pénztárával.

Naponta kétszer friss sütemény.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives figyelmét **csemege- és péküzletre** felhívni. Különösen figyelmebe ajánlom a n. é. közönségnek kitűnő minőségű boraimat, melyeket a medgyesi Czeli Frigyes és fia cég pinczejéből szereztem be.

1 liter finom asztali bor	—64 kor.
1 " " pecsenye	—80 "
1 " " rizling	1— "
7 deczi csemege gyógy Küküllő gyöngye	2-40 "
3 1/2 " csemege gyógy Küküllő gyöngye	1-30 "
7 " csemege gyógy rizling	2-20 "
3 1/2 " " " "	7-10 "
7 " " " trami	2— "
3 1/2 " " " som	1-20 "
7 " " " som	1-60 "
5 " " legfinomabb aszu	1-40 "
3 1/2 " " Leánya	1— "

Továbbá kaphatók: naponta friss **szeleni felvágottak**, valamint **csemege-sajt** és friss **székely túró**, ugyancsak **finom likörök**, **tea-sütemény**, **tea**, **rum**.

T. vevőim szives pártfogását továbbra is kérve, maradok tisztelettel

Beer G. Dániel,
sütő.

9 34-*

Naponta kétszer friss sütemény

Első rendű gőzmalomli lisztek nagy raktára.

Összes kávé fajokat le szállított áron ajánlom.

Mint bizonyos a legkitűnőbb magyar zománcolt bádgedény gyárnak ol. előnyös árakat értem el, hogy a márvány zománcú legégszesegebb főző-edényeket felére le szállított áron adhatom el; bárki egy kis csupor vételével (8 kr.) meggyőződhetik az előnyös vétel felől. Kupás fazék vagy lábos 20 kr., 2 kupás 28 kr., legújabb fajta kávéfőzők, egyszerűbb móddal, sokkal erősebben főzhető a kávé a most érkezett „Non plus ultra” kávéfőzőkben; nem kell utána töltögetni, mindazonáltal igen olcsó: **90 krtól** fölfele — ugyancsak más nemű zománcos edényekhez hasonló olcsó áron nagy kiválasztásban ajánlok.

A legjobbnak ismert hatású keserűvíz 2—3 napig tart „**Ferencz József**” keserűvíz nálam kapható, ugyancsak az alábbi ásványvizek friss töltésben:

Borszéki borvíz, Bikszádi, Bilinyi, Budai (Ferencz József Loser János horgony jegyű). **Előpataki, Giesshübli, Karlsbadi, Krondorfi, Levicói, Margit, Marienbadi, Salvator, Selters, Sztójai, Szobránczi, Parádi keserű, Parádi Arzenes.**

Egy 4 szoba, konyha, pincze és melléképületekből álló lakás kiadó.

A híres Regemburgi **állat-táppor**, melynek használata által az állatok betegségeitől megvédve étvágyuk, erejük javul. Tehenek jobb és több tejet adnak, jobb kedvűek lesznek; disznóknak szarvasmarháknak juhoknak igen ajánlatos biztos óvszer. Eredeti ölmazott csomagokban nálam kapható.

Saját gyártmányú sodrony-fonatimat ajánlom mint legelőszert, legolcsóbbat, legtartósabbat, bármiféle keveréshez, ugyancsak önmazott tükés sodrony legolcsóbb árban.

BISZTRITSÁNY LAJOS.

6 36-*

Rézgálicz, Vermoreil permetezők, Raffia szőlőkötöző legolcsóbb árban, kékkő szőlő és növények permetezésére le szállított áron.

Pályázat

Egy évi 1100 koronával díjazott könyvvezetői állásra pályázatot hirdetünk; pályázhatnak kereskedelmi akadémiát végzett, gyakorlati bíró egyének. A szabályszerűen felszerelt kérvények az igazgatósághoz címezve **f. hó 25-ig beadandók.** Marosujvár, 1903. szeptember hó 5. én.

Marosujvári Takarékpénztár részvénytársaság igazgatósága.

297 3-3

Nagyenyedi kisegítő takarékpénztár r.-t.

Alaptőke: 300.000 korona.

Tartalékalap: 100.000 korona.

Elfogad betéteket évi 5%-ra. Előnyös kölcsonöt nyújt váltóra és betáblázásra.

Nyitva minden hétköznap délelőtt 9—12 óráig.

11 65